

30. marts 2014

FM 2014/10
Jens Immanuelson

**Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2014.
(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermt Naalakkersuisoq)**

Vi skal fra Siumut komme med flg. udtalelser.

Siumut stræber til stadighed, at den økonomiske udvikling føres med omtanke og stabilitet for befolkningen.

Vore rigdomme består af levende, som ikke-levende resurser. Fra Siumuts side ønsker vi indtægtsmulighederne genereret ved samhandel med omtanke.

Siumut mener, turisme-erhvervet og stadig effektivisering af videreuddannelserne er med i de fire søjler, som bør defineres mere klart, med henblik på opbygningen af vort land som nation, således at de er med til fremtidsfinansiering.

I takt med udviklingen af de finansieringskrævende aktiviteter, har vi vore levende, som ikke-levende resurser, som vore rigdomme. Udvikling koster; derfor har vi brug for alle arbejdsduelige. Vi har ikke andre at ty os til, end vore folk ude på havet, som på landjorden.

Vi ved alle, at fiskeriet i dag er hovedindtægtskilden. Når der kommer afbræk i indtægtssiden har det virkning på udviklingen i arbejdsstyrken, i byggebranchen og handelen til lands. Derfor mener vi i Siumut, at vi skal konsolidere og til stadighed styrke hovedindtægtskilden. Siumut mener, at resultaterne herefter viser, at man er på rette vej m.h.t. arbejdsstyrke, byggerier og økonomisk gevinst. Vort bosætningsmønster er jo vidt og vi er få. Siumut mener, vi skal vende dette til vor styrke, ved at udnytte vore resurser mere effektivt.

Siumut mener, vi ikke udnytter de forskellige fiskearter i vore farvande. Når det bliver tilfældet, vil det højne vor konkurrenceevne på den internationale handel.

Vi må højne og forbedre vor selvforsyning af vore levende råvarer; dette kan først realiseres når en passende egen fødevarerlov tages i brug. Siumut mener, at de endnu ikke hjemtagne love desangående, må forberedes og bane vejen til overtagelse i de nærmeste år.

I stedet for at skændes om, hvordan vore råstoffer skal udnyttes, bør vi være bedre til at samarbejde. Store udfordringer og reformer venter forude; vi mangler kapital. Vi har fået overdraget ansvaret for, hvordan vi anvender og lovgiver ang. naturen, sundhed og miljø; vi har jo ikke andre at spørge om råd.

Udefra den store verden, er opmærksomheden rettet mod vort land, ikke kun p.g.a. fiskeri og mineralefterforskning, men også turismepotentialet er stigende. Siumut mener, at vi skal være opmærksomme på effekten af toldsatsen for udefrakommende turistskibe/både, samt gøre det mere attraktivt at lægge til i vore havne. Vi skal være opmærksomme på sejlbåde, der, uden vi har kendskab til formålet med deres besøg, og som ikke bliver told-deklareret.

Det er på tide at føre strengere kontrol med de både, der kommer ind i vore territorialfarvande, og hvilke tiltag, der er passende. Der må undersøges til, hvordan, og hvilke muligheder der for at lægge afgifter, samt hvordan man kan føre tilsyn med tolden.

For fremtiden må højere uddannelsesstrategier være den bedste middel for at opnå højere stillinger, samt sørge for ikke at obstruere for mulighederne herfor. Derved kan vi få vore veluddannede unge til at samle erhvervserfaringer. Som eksempel kan vi tage mulighederne for ansættelser i administrationer, der i dag varetages af tilkaldt arbejdskraft. Siumut mener, at det er på tide for vore unge, at overtage de overordnede stillinger, og give dem en chance for avancere. Det er ligeledes ønskeligt at give vore unge at prøve kræfter i Selvstyreejede virksomheders bestyrelser. Vi, fra Siumut ønsker, at vi, i stedet for at yppe kiv, bør give vore veluddannede unge muligheder, ikke mindst som ledere.

Siumut mener, at give vore folkeskoleelever muligheder for at lære mere om økonomi samt kulturbaserede indtjeningsmuligheder. På den måde skaber vi vej for vore unge, og næste generation med, for at få dem til at indse mulighederne, allerede i folkeskolen. Det er jo utvivlsomt dem, der kommer til at udråbe vor kommende nationalstat, der selvsagt medfører større bestemmelsesret i hjemmene samt skolerne. Fremmedsprog, og ikke mindst det engelske, bør sættes i højsædet i folkeskolerne, i det, det bruges overalt på jorden. Globaliseringen kræver, at vi uddanner vore unge i fremmedsprog.

Vi har været videnskabeligt gennemanalyseret af folk udefra. Siumut mener, at uddannelse af vore egne videnskabsfolk, ikke mindst til forundersøgelser, baseres i vor egen kultur. Vi skal uddanne dem, så de føler, at de er med til udvikle forskningen af deres kultur, og vi ikke kan undvære dem.

Således at indlede finansredegørelsen, kommer vi med flg. udtalelser:

Finansredegørelsen for 2014 fremkommer med tiltag og medindflydelse, der er nødvendige for udviklingen. Naalakkersuisut fremkommer med mål for at reshuffle, og de muligheder der ligger. Vi, i Siumut, arbejder for fortsat evaluering af udvikling og omstrukturering, som har været nødvendige siden indførelsen af Hjemmestyret. Siumut finder det vigtigt, at udviklingen føres, uden at forringe levestandarden, også for fremtiden.

Vi er afhængige af indtægter fra fiskeriet, og må fortsat effektivisere dette, således de kommer befolkningen til gode. Bredere og tilbunds gående undersøgelser af vore farvande er fortsat nødvendige, for at undgå eksport af vore rigdomme, som ikke kommer os til gode. Fra Siumuts side kræver vi overfor Naalakkersuisut, at selskaber der er etablerede i

udlandet, med udenlandsk ledelse, skal have hjemsted i Kalaallit Nunaat. Det er muligt at undgå kapitalflugt, samt beholde teknisk ekspertise, herhjemme.

Vi, i Siumut, er klar over, at vi står overfor store udfordringer og at det således er nødvendigt at prioritere, hvad vi finder, er mest nødvendigt for samfundet. Naalakkersuisut kommer med opfordringer til store og tilbundsgående omstruktureringer, som først kommer samfundet til gode i årene 2016 og 2017.

I dag står vi med en arbejdsstyrke på over 4.500 uden arbejde. Vi mener, vi må arbejde hårdt for at bane vejen for dem til beskæftigelse. Vi opfordrer Naalakkersuisut om at begrænse den udefra kommende arbejdskraft. Ligeledes må vi samarbejde med kommunerne for at nedbringe arbejdsløsheden. Vi må kontinuerligt evaluere udviklingen.

I henhold til den nuværende fiskerilov, opfordrer vi Naalakkersuisut, snarest at ordne de paragrafer, der forhindrer fiskere, der uden deres skyld, bliver arbejdsløse på landjorden. I det, vi er baglandet for Naalakkersuisut, kræver vi, ikke mindst fiskere i bygderne, der sikrer arbejdspladser, og som mister deres licenser og rettigheder, gives optimale muligheder for beskæftigelse på landjorden. Ikke mindst i vest og sydgrønland, bør man gøre ekstra anstrengelser for at give fiskerne muligheder for at fange flere torsk, for derved at sikre flere landbaserede arbejdspladser.

Siumut støtter Naalakkersuisuts målsætning om at udvikle og innovere de 3 vigtige retningslinier for mere økonomisk gevinst.

Vi er i Siumut tilfredse med Naalakkersuisuts tiltag til forbedringer og fortsat innovation af mulighederne for råstofområdet, turismeerhvervet og fiskeriet.

Vi opfordrer Naalakkersuisut, på længere sigt, at sprede byggeriet til hele landet. Planlægning og koordinering er ønskeligt.

Kommunesammenlægningerne til 4 storkommuner i 2009 er planlægningsmæssigt og økonomisk ikke vellykkede.

Det har været formålet at storkommunerne skulle overtage ansvarsområder fra Selvstyret. Det er ligeledes ønskeligt at flytning af ansvarsområderne foregår hurtigere. Vi må i dag indse, at det ikke har været økonomisk og tidsmæssigt muligt for medlemmer af storkommunerne at visitere alle beboede steder i deres kommuner, idet, tildels sparerunder har været til hinder for det, ikke mindst i Qaasuitsup Kommunea. Derfor ønsker beboerne i Qaasuitsup Kommunea, at der sker en deling i storkommunen. Dette har været op til diskussion i efteråret 2013, og Naalakkersuisut er blevet adviseret til at planlægge dette nøje.

Vi er i Siumut tilfredse med, at Naalakkersuisut i deres finansreddegørelse, har medtaget, at der for bygderne og mindre beboede steder, bliver afholdt konference om erhvervsmulighederne herfor, ikke mindst, hvad angår levende resurser. Vi håber ligeledes, at Naalak-

kersuisoq op til konferencen, medtager bolig og byggerisituationen i bygderne op til revision.

Fra Siumuts side er det ønskeligt, at pensionsområdet for ældre og førtidspensionister, i samarbejde med de respektive kommuner og ældreforeninger, bliver behandlet omhyggeligt.

Der bør arbejdes mod, at pensionsbidragsgrænsen for ægtepar, fastsættes. Ligeledes skal grænsen for pensionsmodtagere, der sideløbende har arbejde, annulleres.

Den fremtidige pensionsalder bør fastsættes i samarbejde med Utoqqaat Nipaat (Ældre forbundet). I forståelse med Naalakkersuisut, om man når frem til pensionalderen til 65 eller 67 år, bør man tage den landsdækkende arbejdsløshed i betragtning.

Det er ønskeligt, at fastsættelsen af pensionsalderen, bliver behandlet tværpartiligt, og vi glæder os til efterårsbehandlingen af emnet.

Sundhedsvæsenet

I takt med sygdomstilfælde som senilitet, kræft og hjerte/karsygdomme, må vi regne med større udgifter herfor, idet, det er påregneligt, at de er livslange sygdomme, der er omkostningskrævende. Sundhedsvæsenet er på landsplan vigtige centre for folkesundheden.

Landsdækkende sparemuligheder for finansårene 2014-2017

Vi er i Siumut tilfredse med de forskellige tiltag til forbedring af arbejdsmetoder og –gange samt økonomistyringen af sundhedsvæsenet. Kommunerne har hver deres sundhedsvæsen; så det er af allerhøjeste nødvendighed, at samarbejde med storkommunerne.

På uddannelsesplan er folkeskolen centrum som lærested for vore børn og unge, som har sit udgangspunkt i børnenes forældre/hjemme, hvorfor der grundigt bør samarbejdes med de respektive skolebestyrelser. Derfor skal vi i Siumut, til enhver tid, gøre opmærksom på, at forældrene har det fulde ansvar for deres børns skolegang.

Vi er tilfredse med, at Naalakkersuisut har sat gang i undersøgelserne ang. større konkurrence i luftpassagertransport. Passagertransport-aftalen udløber i 2014. Derfor er det vigtigt, at udbyde kystpassagertransporten til licitation til så mange som muligt, for at opnå mest fleksibilitet i passagertransporten.

I stedet for, som nuværende aftale ang. luftpassagertransport, hvor der er fastsat et bestemt beløb, bør det fastsættes på grundlag af, hvor mange sæder, der i den sidste periode, er blevet benyttet. På den måde kan vi fastsætte en mere tidssvarende fleksibel tilskudsordning.

Fra Siumuts side takker vi for den udfordringsgivende finansredegørelse for 2014.

Vi kender de økonomiske udfordringer for den kommende tid; og det er ønskeligt, at vi tværpartiligt arbejder sammen om målsætningerne. Vi takker for Naalakkersuisoqs Finansredegørelse for 2014 til efterretning.